

Fagnámskeið I fyrir starfsmenn í heilbrigðis- og félagspjónustu

- Námskrá -

Inngangur	1
Forsendur náms.....	2
Hugtök í námsmarkmiðum	3
Lokamarkmið	3
Skipulag náms.....	4
Námsþættir og lýsingar	5
Kynning	5
Persónuleg markmiðasetning.....	6
Starf af lífi og sál	7
Frumkvæði og framtakssemi	8
Vinnuumhverfið	9
Hreinlæti og snyrtimennska.....	10
Að efla sjálfstraust og sjálfsöryggi.....	11
Samtalstækni	12
Gagnrýni- Að rýna til gagns eða finna að	13
Samskipti	14
Að auka bjartsýni og baráttuvilja	15
Mat á námi og námsleið.....	16
Mat til styttingar náms í framhaldsskóla.....	17

Nám fyrir ófaglærða starfsmenn í heilbrigðis- og félagsþjónustu er hannað af **Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum**.

Námið er 61 kennslustund. Menntamálaráðuneytið hefur samþykkt að meta megi það til styttingar náms í framhaldsskóla um allt að 5 einingar. Meta má námið á móti allt að 5 einingum í vali, 5 einingum á kjörsviði og/eða til almennra greina eftir styrkleika viðkomandi einstaklings.

Tilgangur námsins er að stuðla að jákvæðu viðhorfi námsmanna til áframhaldandi náms, auðvelda þeim að takast á við ný verkefni í vinnu og auka gæði í starfi. Í náminu er lögð áhersla á að námsmenn læri að læra, efla sjálfstraust sitt og lífsleikni. Námið er ætlað fullorðnu fólki á vinnumarkaði, eldra en 20 ára og með stutta skólagöngu.

Námsskrá þessi er ætluð námsmönnum, leiðbeinendum og þeim sem vilja bjóða nám af þessu tagi. Námsskráin er einnig ætluð þeim sem vilja leggja mat á þýðingu námsins til starfs, áframhaldandi náms eða annars sem nám af þessu tagi kann að hafa þýðingu fyrir.

Námsskrá þessi er gefin út af Fræðslumiðstöð atvinnulífsins með það að markmiði að auka skilvirkni og gæði náms, gera nám gagnsærra og auðvelda styttingu á framhaldsskólanámi.

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins gerir kröfur til þeirra sem heimild fá til að nota námsskrá þessa um að þeir framfylgi formlegu gæðakerfi sem FA þróar og viðurkennir, einnig að framkvæmdaraðili framfylgi skilgreindum kennslufræðilegum kröfum sem þróaðar verða og viðurkenndar af FA.

Nám byggist á frammistöðu og ábyrgð einstaklings en einnig samvinnu og samábyrgð allra sem koma við sögu þess. Námsárangur er ekki aðeins vitnisburður um frammistöðu einstaklings. Námsárangur er einnig vitnisburður um aðstæður til náms og vitnisburður um árangur af samvinnu námsmanna og leiðbeinenda.

Til að stýra þessu námi þarf leiðtoga sem líta á sig sem leiðbeinendur og leiðsögu-menn. Námssefni, framsetningu og framvindu náms verður að sníða að forsendum námsmanna. Aðbúnaður og aðstaða verða að hæfa fullorðnu fólki.

Námsmenn fagnámskeiðsins eru á misjöfnum aldri, með mislangan starfsaldur í ólíkum störfum. Reynsla þeirra er því afar misjöfn og misjafnt hve langt er um liðið frá því þeir voru síðast í skóla. Engar kröfur eru gerðar til lágmarksskólagöngu áður en nám hefst. Námsmenn gangast ekki undir formleg próf.

Leiðbeinandi þarf að hafa færni til að skilgreina þarfir, tilgang og markmið starfs síns með námsmönnum og skilgreina þá með tilliti til forþekkingar, markmiða og leiða. Hann þarf að geta ráðað niður námssefni með tilliti til markmiða, skipulags efnis og tímasetninga. Leiðbeiningarnar eiga að vera við hæfi fullorðinna námsmanna og í samræmi við kröfur sem gerðar eru til námsaðstöðu þeirra.

Leiðbeinandi verður að búa yfir samskiptafærni til að tengjast námsmönnum og vinna traust þeirra. Hann á að skapa vinsamlegt andrúmsloft og sýna hinum fullorðna náms-manni - reynslu hans og þekkingu - fulla virðingu. Enn fremur þarf leiðbeinandi að gera sér ljósar ástæður námsmanns til að taka þátt í náminu og markmiðum hans með því. Leiðbeinandi verður einnig að gera sér grein fyrir algengum hindrunum í námi fullorðinna (eins og t. d. kvíða og óöryggi) og bregðast á viðeigandi hátt við þeim.

Leiðbeinanda ber að örva og hvetja námsmenn og leggja sig fram um að svara þörfum þeirra fyrir útskýringar og endurgjöf. Hann verður að gera sér ljóst að eðlislægar forsendur til að læra eru mismunandi. Því er gerð krafa til þess að framsetning hans sé ekki einhæf eða vélræn heldur lagi sig að mismunandi færni þeirra með það fyrir augum að auðvelda þeim nám. Enn fremur þarf framsetning og viðfangsefni að hafa sem mesta skírskotun til veruleika og reynslu námsmanna.

Námsmenn eiga að fá tækifæri til að spreyta sig á margvíslegan hátt. Verkefnavinna, atvikakönnun, hlutverkaleikur, verklegar æfingar upp á eigin spýtur eða í hópi, rök-ræður, umræður og sjálfsmat eru dæmi um aðferðir sem leiðbeinandi getur beitt í því skyni að sem flestir finni námstækni og námshraða við hæfi sitt.

Mikil áhersla er lögð á að leiðbeinandi og námsmenn fari sem oftast yfir það sem hefur áunnist. Leiðbeinandi á að hafa færni til að meta árangur námsmanna án þess að nota hefðbundin próf, meta námsferlið, nota símataðferðir og gefa skýrslu um niðurstöður.

Framkvæmdaraðila ber að framfylgja gæðakerfi og kennslufræðilegum kröfum sem FA þróar og/eða viðurkennir.

Hugtök í námsmarkmiðum

Í námsmarkmiðum fagnámskeiðsins eru eftirfarandi hugtök notuð:

- *kynnast* í merkingunni komast í kynni við, vita af einhverju.
- *þekkja* í merkingunni bera kennsl á, átta sig á, hafa vitneskju um.
- *auka færni sína* í merkingunni að eflast, að taka framförum í viðkomandi námsgrein frá því að námsmaður hóf nám.
- *vera fær um* í merkingunni hafa á valdi sínu, geta eitthvað sem maður hefur lært, kunna að gera eitthvað, hafa lært vinnubrögð, gera sér grein fyrir einhverju, vita hvernig eitthvað er.

Lokamarkmið

Lokamarkmið námsins eru að námsmaður

- auki færni sína í námsþáttum fagnámskeiðsins.
- hafi jákvæð viðhorf til áframhaldandi náms.
- bæti sjálfsöryggi sitt og auki færni sína í samskiptum við aðra.
- auki færni sína til að þekkja og tjá tilfinningar sínar, bera virðingu fyrir tilfinningum annarra, nota og notfæra sér gagnrýni uppbyggilega.
- auki færni sína til að setja markmið og vinna markvissar.
- efli með sér frumkvæði og framtakssemi.
- þekki starfsskyldur sínar og kröfur sem gerðar eru til starfsmanna.
- geti greint árangursþætti í starfi sínu og metið frammistöðu sína.
- hafi mætt í a. m. k. 80% kennslustunda á fagnámskeiðinu.

Formleg próf eru ekki lögð fyrir en mikil áhersla lögð á að leiðbeinandi og námsmenn fari sem oftast yfir það sem hefur áunnist og framfarir hjá námsmönnum séu tryggðar. Leiðbeinandi á að hafa færni til að meta árangur námsmanna án þess að nota hefðbundin próf, meta námsferlið og nota símataaðferðir.

Námið er samtals 61 kennslustund. Hver kennslustund er 40 mínútur. Námsmenn eiga ekki að vera fleiri en 18. Lesblindum og þeim sem stríða við erfiða lestrarerfiðleika á að liðsinna þegar þess er þörf.

Æskilegt er að umsjónarmaður námsins sjái um kynningu námsskrár og dagskrár námsins og verði í augum námsmanna þungamiðja skólastarfsins. Hann sér til þess að skörun námsþátta verði eins lítil og kostur er.

Heimilt er að breyta vægi einstakra þátta námsins, fella niður námsþætti og bæta við aðra eða bæta skyldum námsþáttum við án þess þó að draga úr heildarfjölda námsstunda enda fari breytingin ekki í bága við markmið fagnámskeiðsins né tilgang þess.

Þessi námsskrá byggist á eftirfarandi námsþáttum:

Námsþættir	Kst
Kynning	1
Persónuleg markmiðasetning	8
Starf af lífi og sál	6
Frumkvæði og framtakssemi	6
Vinnuumhverfið	6
Hreinlæti og snyrtimennska	4
Að efla sjálfstraust og sjálfsöryggi	8
Samtalstækni	6
Gagnrýni - að rýna til gagns eða finna að	5
Samskipti	6
Að auka bjartsýni og baráttuvilja	4
Mat á námi og námsleið	1
Samtals	61

Um námsmarkmið, námslýsingar, námsaðferðir og námsefni ber almennt að hafa í huga að öll umgjörð og framkvæmd námsins er til að greiða fyrir námi, enn fremur að námsmenn fagnámskeiðsins hafa misjafna lífsreynslu, læra með mismunandi hætti og þurfa til þess mislangan tíma. Framsetning námsefnis, vægi og innihald námsþátta verður því að laga eins og kostur er að þörfum þeirra.

Nauðsynlegt er að forþekking námsmanna sé könnuð í upphafi námsþátta. Leiðbeinendur laga efni sitt og aðferðir sínar að þekkingu námsmanna og þörfum fullorðins fólks sem er að reyna sig í námi jafnvel eftir langt hlé.

Kynning

1 kennslustund

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- þekki forsendur þessa náms, kröfur sem gerðar eru til námsmanns, námsmannahópsins, leiðbeinenda og námsaðstæðna.
- kynnist hverjir öðrum.
- verði færir um að tjá væntingar sínar til námsins.

Námslýsing:

Megináhersla er lögð á markmið og forsendur námsins, einnig að leiða í ljós væntingar sem námsmenn hafa til námsins. Losað er um spennu jafnframt því sem námsmenn kynnast hverjir öðrum og umsjónarmanni námsins.

Námsaðferð:

Kynning, umræður, hópvinna og einstaklingsvinna. Námsmenn eru virkjaðir í kynningar-
aðferð sem losar um spennu jafnframt því sem þeir kynnast.

Námsefni:

Námsskrá fagnámskeiðsins og dagskrá.

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- auki einbeitni sína.
- auki sjálfsöryggi sitt.
- kynnist markmiðssetningu og markvissari vinnubrögðum.
- verði færari um að setja sér markmið.

Námslýsing:

Megináherslan er á tilgang þess að setja sér markmið, hvernig maður setur sér markmið og hvernig forðast má helstu mistök sem gerð eru þegar markmið eru sett.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi kynnir efnið, umræður og verklegar æfingar.

Námsefni:

T.d. glærur og önnur fylgiskjöl frá leiðbeinanda.

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- verði færir um að greina árangursþætti í starfi sínu.
- verði færir um að greina eigin upplifun af starfi.
- verði færir um að sýna skilning á upplifun annarra.
- auki færni sína í að meta eigin frammistöðu.
- auki sjálfstraust sitt.

Námslýsing:

Áhersla er lögð á það sem hvetur og það sem letur og ávinning þess að vera góður starfsmaður, einnig að læra að meta sig að verðleikum og mikilvægi samskipta og samstarfs.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi kynsir efnið, sjálfsmat, umræður, hlutverkaleikir og hópstarf.

Námsefni:

T.d. verkefni, lesefni og glærur frá leiðbeinanda.

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- auki færni sína í markmiðssetningu.
- verði færir um að efla með sér frumkvæði.
- auki framtakssemi sína.

Námslýsing:

Áhersla er lögð á að námsmenn takist á við það sem heldur aftur af þeim, styrki sjálfsmynd sína og sjálfsöryggi.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi kynnir efnið, sjálfsskoðun, lausnaleikir, hlutverkaleikir og verkefni.

Námsefni:

T.d. glærur frá leiðbeinanda, lesefni og verkefni.

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- þekki starfsskyldur sínar.
- kynnist reglum um vinnuumhverfi sitt.
- þekki reglur um mætingu og viðverutíma á vinnustað.

Námslýsing:

Áhersla er lögð á vinnuumhverfið, vinnuréttarlegar reglur um starfsskyldur og ábyrgð, einnig mætingu, viðverutíma og veikindaforföll.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi kynnir efnið, dæmisögur, reynslusögur og umræður.

Námsefni:

T.d. glærur frá leiðbeinanda og ljósritað efni.

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- þekki kröfur sem gerðar eru um persónulegt hreinlæti og snyrtimennsku.
- þekki reglur sem gilda um hreinlæti á vinnustað sínum.
- verði færir um að skipuleggja starfsumhverfi sitt.

Námslýsing:

Áhersla er lögð á hreinlæti og snyrtimennsku, hvort sem um ræðir í atvinnu eða á persónulegum forsendum, einnig að námsmenn læri að skipuleggja starfsumhverfi sitt.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi kynnrir efnið, umræður og hópvinna.

Námsefni:

T.d. glærur frá leiðbeinanda og myndbönd.

Að efla sjálfstraust og sjálfsöryggi

8 kennslustundir

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- verði færir um að greina eðli hugsana sinna og hegðunar.
- verði færir um að byggja upp jákvæða sjálfsmynd.
- auki færni sína í að þekkja og tjá tilfinningar sínar.
- auki færni sína í jákvæðu sjálfstali.
- auki færni sína í samskiptum.

Námslýsing:

Megináherslan verður lögð á að námsmenn tileinki sér leiðir til að virkja afl jákvæðs sjálfsálits, hvernig þeir fá innsýn í eigin hugsanir og hegðun og öðlast meira öryggi í samskiptum.

Námsaðferð:

T.d. sjálfsskoðun, umræður, lausnaleikir og æfingar.

Námsefni:

T.d. glærur frá leiðbeinanda.

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- auki færni sína í skilvirkum samtölum.
- auki færni sína í samtalstækni.
- auki öryggi sitt í samtölum.
- auki sjálfstraust sitt.

Námslýsing:

Áhersla er lögð á helstu atriði samtalstækni, svo sem virka hlustun, spurningatækni og viðeigandi raddbeitingu og líkamstjáningu, einnig tjáningu tilfinninga sinna og skoðana og tillitssemi við tilfinningar og skoðanir annarra jafnframt því að gefa gaum að innihaldi, orðavali, rödd og líkamstjáningu viðmælandans.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi kynnir efnið, umræður og virk þátttaka námsmanna. Námsmenn taka þátt í hagnýtum æfingum þar sem þeir tileinka sér aukna samtalsfærni.

Námsefni:

T.d. glærur ásamt verkefnum frá leiðbeinanda.

Gagnrýni – að rýna til gagns eða finna að

5 kennslustundir

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- verði færir um að taka gagnrýni á jákvæðan hátt.
- auki færni sína í að taka gagnrýni ekki persónulega.
- verði færir um að nýta sér gagnrýni á uppbyggilegan hátt.
- verði færir um að gagnrýna á uppbyggilegan hátt.

Námslýsing:

Megináhersla er lögð á viðbrögð og úrvinnslu gagnrýni og hvernig hægt er að nýta sér gagnrýni til góðs. Einnig hvernig námsmenn geta tileinkað sér þá hugsun að gagnrýni beinist ekki að þeim persónulega.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi kynnir efnið, hlutverkaleikir og umræður.

Námsefni:

T.d. glærur frá leiðbeinanda.

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- verði færari um að vinna með öðrum.
- kynnist umhverfi sínu og tileinki sér jákvætt viðhorf til annarra.
- auki umburðalyndi sitt gagnvart öðrum.
- auki sveigjanleika sinn í samskiptum.

Námslýsing:

Áhersla er lögð á það sem einkennir jákvæð og árangursrík samskipti á milli fólks, einnig hvað skapar jákvætt andrúmsloft og léttleika.

Námsaðferð:

Kynning leiðbeinanda, uppbyggilegar æfingar, rökræður, munnleg tjáning, myndverkefni og skrifleg verkefni. Hópvinna og hóplausnir. Virkni þátttakenda og sérstaða fær að njóta sín.

Námsefni:

T.d. glærur frá leiðbeinanda, umræður og fréttir.

Að auka bjartsýni og baráttuvilja

4 kennslustundir

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- verði færir um að greina tilhneigingar sínar til bjartsýni, svartsýni og baráttuvilja.
- verði færir um að meta hvernig bjartsýni, svartsýni og baráttuvilji getur haft jákvæð og neikvæð áhrif.
- auki sjálfsþekkingu sína.

Námslýsing:

Lögð er áhersla á að skýra merkingu þeirra hugtaka sem hafa áhrif á hugsanir, tilfinningar, hegðun og heilsufar fólks. Einnig áhrif bjartsýni, svartsýni og baráttuvilja á daglegt líf.

Námsaðferð:

Kynning leiðbeinanda, greiningardæmi og umræður.

Námsefni:

T.d. glærur frá leiðbeinanda.

2 kennslustundir

Námsmarkmið:

Að námsmenn

- leggi mat á námið og markmið þess
- þekki ábyrgð sem fylgir því að meta sjálfa sig og aðra
- leggi mat á markmið sín og framfarir sínar í náminu

Námslýsing:

Í lok námsins fara námsmenn yfir hverju námið hefur skilað hverjum einstökum og hópnum í heild. Námsmenn skoða markmið sem þeir settu sér í upphafi námsins og væntingar til þess og bera saman við stöðu sína í lok náms.

Leiðbeinendur meta árangur námsmanna án þess að nota hefðbundin próf, meta námsferlið og nota símataðferðir, t.d. gátlista til að staðfesta að námsmenn hafi náð lokamarkmiðum námsleiðarinnar á viðunandi hátt svo og markmiðum námsþátta námsins.

Námsmenn leggja mat á námið, markmið námsleiðarinnar, skipulag vinnunnar, leiðbeinendur og aðra þætti námsstarfsins.

Námsaðferð:

Leiðbeinandi stjórnar umræðum.

Menntamálaráðuneytið hefur samþykkt að meta *Fagnámskeið I fyrir starfsmenn í heilbrigðis- og félagsþjónustu* til styttingar á námi í framhaldsskóla til allt að 5 einingum. Meta má námið á móti allt að 5 einingum í vali, 5 einingum á kjörsviði og/eða til almennra greina eftir styrkleika viðkomandi einstaklings.

Nám og námsþætti í þessu námi má til dæmis meta á móti eftirfarandi áföngum í AÐALNÁMSKRÁ FRAMHALDSSKÓLA 1999:

LKN 103 Lífsleikni

SÁL 103 Almenn sálfræði

SÁL 123 Heilsu- og þroskasálfræði

SAM 112 Samskipti

SMT 101 Samtalstækni

Til að meta styrkleika einstaklings er hægt að nota einhverja af eftirtöldum aðferðum:

1. Framlögð gögn um fyrra nám, t.d. staðfestingu frá leiðbeinanda í *Fagnámskeiði I fyrir starfsmenn í heilbrigðis- og félagsþjónustu*
2. Starfsferilsskrá
3. Viðtöl við einstakling, þar með talið sjálfsmat
4. Stöðupróf

Ekki er tryggt að námsmaður geti nýtt allar einingarnar til styttingar á námi í framhaldsskóla, það fer eftir tegund náms og námsferli viðkomandi námsmanns.

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins ehf. var stofnuð af Alþýðusambandi Íslands og Samtökum atvinnulífsins í desember 2002.

Hlutverk hennar er að vera samstarfsvettvangur stofnaðilanna um fullorðinsfræðslu og starfsmenntun í samstarfi við aðrar fræðslustofnanir á vegum aðildarsamtaka ASÍ og SA.

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins vinnur samkvæmt samþykktum og þjónustusamningi sem gerður hefur verið við menntamálaráðuneytið.

Starfsemin beinist að þeim sem ekki hafa lokið námi úr framhaldsskóla og innflytjendum.

Markmiðið er að veita starfsmönnum, sem ekki hafa lokið prófi frá framhaldsskóla, tækifæri til að afla sér menntunar eða bæta stöðu sína á vinnumarkaði.

www.frae.is, sími 599 1400